

УДК 811.111'373'374(043.3)

ВЗАЄМОДІЯ ВЕРБАЛЬНИХ ТА НЕВЕРБАЛЬНИХ КОДІВ У ПОСТМОДЕРНІСТСЬКОМУ МУЛЬТИМОДАЛЬНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ: КОГНІТИВНИЙ АСПЕКТ

Білецька О.В.

Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка

У статті досліджується взаємодія кодів вербальних та невербальних семіотичних систем у площині постмодерністського мультимодального художнього тексту. Особливу увагу приділено когнітивним процесам декодування полікодового тексту крізь призму візуальної семіотики. З'ясовано, що завдяки взаємодії знаків вербальних та невербальних семіотичних модусів, сприйняття постмодерністського мультимодального художнього тексту спричиняє когнітивний дисонанс, а в процесі його декодування читач змушений проявляти когнітивну гнучкість із залученням різних ділянок кори головного мозку.

Ключові слова: постмодерністський мультимодальний художній текст, полікодовість, когнітивні механізми декодування, когнітивний дисонанс, когнітивна гнучкість.

Постановка проблеми. Постмодерністський мультимодальний художній текст – це макрознак, закодований знаками гетерогенних семіотичних модусів, тобто ресурсів із різних знакових систем, не обмежених лише вербальними, чи суто мовними, знаками [2, с. 23-29; 6, с. 231; 14, с. 129; 22, с. 6]. Те, що робить текст знаком, є його властивість до сплетіння різнотипних кодів – лише завдяки останнім знакам набувають певного значення.

Завдячуючи низці позалінгвальних факторів, зокрема стрімкому розвитку комп'ютерних та поліграфічних технологій, арсенал невербальних графічних знаків у мультимодальному тексті увесь час поповнюється й охоплює шрифтові виділення, знаки площинної синтагматики тексту, кольори, фотографії, малюнки, символи, схеми тощо [2, с. 266-274]. Невербальні знаки взаємодіють з вербальним текстом і, докорінно видозмінюючи графічну форму мультимодального тексту, передбачають постійне перемикання вербальних та невербальних семіотичних кодів читачем, що, своєю чергою, породжує множинні шляхи інтерпретації тексту.

Синтез мультимодальних складових в постмодерністському художньому тексті відображає наше картинне або візуальне сприйняття світу, постулюючи перехід від логоцентризму до графоцентризму [9], «від вербальності до наочно-го образу» [5, с. 303]. Відомо, що людина пізнає світ за допомогою органів чуття з різних модальностей: слуху, смаку, нюху, дотику, рівноваги, а також зору. З-поміж усіх органів чуття око є найпотужнішим провідником інформації до мозку [8, с. 7], тому декодування гібридного тексту, закодованого знаками як вербальних, так і невербальних семіотичних модусів, базується передусім на візуальному сприйнятті, яке, своєю чергою охоплює низку складних когнітивних механізмів обробки інформації в мозку людини.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Когнітивним процесам декодування вербальних та невербальних знаків приділено значну увагу в царині психології [21; 18; 26; 29]. Однак у мовознавчих студіях знаходимо лише поодинокі розвідки з окресленої тематики [4], що й зумовлює *актуальність* цієї наукової

розвідки, *мета* якої дослідити способи взаємодії вербальних та невербальних кодів у постмодерністському мультимодальному художньому тексті (надалі ПМХТ) та когнітивні механізми декодування ПМХТ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Будь-який код, що є сукупністю певних знаків, функціонує лише в дії, тобто в семіозисі. Мовне кодування – багатоаспектний процес, під час якого один знак може трансформуватись в інший, отже, та сама ідея може бути закодована різними способами [1]. ПМХТ властиве подвійне чи, точніше, множинне кодування, що передбачає поєднання кодів різних знакових систем. Це явище називають *полікодовістю* [3, с. 11; 4, с. 106].

У центрі полікодового тексту – зорова модальність подвійного (вербального і невербального) сприйняття відображеного, що залучає до процесу його декодування дві різні ділянки кори головного мозку [4, с. 106; 21, с. 79-82]. Так, згідно з теорією подвійного кодування (*Dual Coding Theory*), обґрунтованою канадським психологом Аланом Пайвію, когнітивні процеси читання та письма активують дві окремі системи кодування інформації, одна з яких відповідає за сприйняття й обробку вербальної інформації, а інша декодує невербальну інформацію [21, с. 29]. Ми розуміємо і сприймаємо мову з опорою на вербальний код, тоді як вміння зберігати, аналізувати й трансформувати інформацію про довкілля залежить від невербальної системи кодування [там само].

Хоча в сприйнятті та обробці вербальної інформації відносно домінує ліва півкуля головного мозку, тоді як права півкуля бере участь у декодуванні візуальної, чи невербальної інформації, насправді ці дві ділянки кори головного мозку настільки тісно пов'язані між собою, що інформація, яку почала обробляти одна півкуля, активізує чи дублює інформацію в іншій півкулі [там само, 81]. Наприклад, слова семантизуються не лише завдяки їхньому зв'язку з іншими словами, але й завдяки зображенням [21, с. 28-29]. При цьому зображення водночас активізують концепт, який вони позначають, і вербалізуються в свідомості індивіда; на противагу їм слова спочатку активізують у корі головного мозку концепт, який вони позначають, а згодом породжують його візуальне

уявлення. Таким чином, йдеться про різні механізми семантизації вербальної та невербальної інформації, а також різні механізми кодування й декодування вербальних та невербальних знаків [26, с. 278]. Отож, як вербальні, так і невербальні системи обумовлені тією чи іншою модальністю; тоді як вербальним одиницям властиві послідовні зв'язки, ієрархія невербальних знаків є цілісною та одночасною.

Також декодування знаків, що належать до різних семіотичних модусів залежить від того, яка півкуля головного мозку домінує у читача. Ті реципієнти, у кого переважає візуальне сприйняття інформації (активна права півкуля мозку), уявно перетворюють вербальний текст у його візуальну репрезентацію, тоді як ті, у кого активніша ліва півкуля мозку (здебільшого правші), схильні вербалізувати невербальні знаки [18]. Ці наукові знахідки дозволяють досліджувати друкований художній текст під новим, когнітивним, кутом зору, що, на нашу думку, дозволяє інтерпретувати ПМХТ як полікодове візуальне ціле з огляду на взаємодію вербальних та невербальних кодів у ньому.

Виклад основного матеріалу. На зламі ХХ–ХХІ століть відбувається формування культурно-історичного феномену під назвою «*візуальний поворот*» (*visual turn*) [24], що передбачає маніфестацію гетерогенних знаків у межах одного текстового простору із залученням різних перцептивних каналів для їхнього сприйняття. У своїй праці *Rhetoric of the Image* Роланд Барт наголошує на необхідності «піддавати зображення спектральному аналізу тих повідомлень, які воно може містити» [7, с. 33]. Тому засадничим для сприйняття ПМХТ передусім є візуалізація, адже саме органами зору читач сприймає той чи інший графічний знак, який він згодом інтерпретує з урахуванням теорії візуальної грамотності.

Око є найпотужнішим провідником інформації до мозку; приблизно одна четверта мозку бере участь в обробці візуальної інформації [8, 7; 29, с. 14]. Осв'ячено розшифрування ПМХТ вимагає теоретичної бази у царині *візуальної семіотики* – науки, яка вивчає способи візуальної комунікації та знакових систем, що домінують у їхньому використанні [14; 22] і, своєю чергою, синтезує *графічну лінгвістику* (науку про системи письма), *лінгвосеміотику* (науку про мовний знак), *візуальну риторіку* (напрямок, сконцентрований на вивченні впливу візуальних зображень, що контрастують зі слуховими, вербальними та іншими сенсорними повідомленнями) та *гештальтпсихологію* (досліджує особливості перцепції доквілля).

Крізь призму графічної лінгвістики графема – найменша одиниця будь-якої системи письма, яка може набувати різноманітних форм (алюграфі, гліфа, зображення), але повинна зберігати певну схему побудови, відмінну від інших знаків тієї чи іншої писемності. З погляду семіотики графема – це мікрознак, а поєднання графем як знаків різних семіотичних систем уможливує потрактування тексту як макрознака [2, с. 265].

У світлі антропоцентричної лінгвосеміотики [1; 13; 14; 16; 19] ми вважаємо, що будь-який графічний знак у ПМХТ набуває значення лише за умови взаємодії з іншими знаками, з контекстом, а

також із суб'єктом. Той самий знак здатний встановлювати різні типи зв'язку з текстом як макрознаком, коли те саме позначувальне (наприклад, малюнок) може встановлювати як нейтральний семантичний зв'язок з позначуваним (друкованим текстом) в одному контексті, так і визначати семантику позначуваного в іншому контексті.

Засади візуальної риторики базуються на *візуальній перцепції* – чуттєвому сприйнятті навколишнього світу, що передбачає як розпізнавання навколишніх стимулів, так і реакцію на них [10; 345]. Цей складний суб'єктивний процес відбувається поетапно за допомогою механізмів *сприйняття* (органи зору знаходять точки фокусу, що сприймаються органами зору як світлові сигнали); *трансдукції* (перетворення світлових сигналів у візуальні сигнали); *нейронної обробки даних* (перенесення електричних сигналів з клітин-рецепторів до мозку); *перцепції*, що, своєю чергою, охоплює а) розпізнавання; б) фільтрацію; в) інтерпретацію отриманої інформації; г) дію (реакцію на стимул) [15, с. 7–8].

У результаті окреслених вище фізичних і когнітивних дій формується *візуальна пам'ять*, яка є найбільш довготривалою і дає змогу реципієнтові надалі швидко й ефективно інтерпретувати інформацію з опертям на попередній когнітивний досвід [там само]. Своєю чергою, візуальна пам'ять сприяє формуванню *візуальної грамотності* [17, с. 5–26; 23, с. 345], що полягає в умінні виявити відповідний інструментарій, за допомогою якого вербальний та візуальний компоненти (малюнки, діаграми, фотографії, символи тощо) взаємодіють у такому медіумі як ПМХТ.

Механізми візуального сприйняття невербальних знаків ще не до кінця вивчені, однак анатомічні та фізіологічні експерименти на мавпах доводять, що декодування невербальної інформації потребує залучення щонайменше трьох окремих когнітивних систем обробки візуальних сигналів: так одна система декодує форму того чи іншого знака, наступна опрацьовує кольори, тоді як третя – просторове розташування й рух [29, с. 14–15].

Той факт, що одна і та ж система опрацьовує розташування й рух отримує пояснення у світлі *гештальтпсихології* таким чином: мозок здатний як групувати частини зображення, так і відмежовувати зображення одне від одного. Теорія *Gestalt* обґрунтовує цілісну форму доквілля, сприйняття якого не є простою сумою відчуттів, а властивості фігури не можна описати через властивості частин. Основними принципами гештальтпсихології є *принцип ізоморфізму*, що полягає у єдності навколишнього світу у всіх його аспектах (фізичному, фізіологічному й психологічному), а також *принцип структурності* (ми сприймаємо певний об'єкт як цілісну структуру/форму, що не визначається сумою її складових) [15, с. 9].

Враховуючи принцип ізоморфізму, трактуємо ПМХТ як когерентне формально-змістове мультимодальне полікодове ціле. Принцип структурності дозволяє нам вивчати ПМХТ як макрознак, що не є простою сумою окремих знаків, які функціонують у ньому.

Залежно від індивідуальних когнітивних особливостей сприйняття доквілля індивідом, перцепція предметів, що нас оточують, може викликати як *когнітивний баланс* – відчуття рівноваги

у сприйнятті дійсності, так і когнітивний дисонанс – внутрішній психічний конфлікт, що виникає коли існування певного елемента об'єкта чи явища викликає заперечення чи відштовхування іншого елемента в свідомості індивіда [27].

За нашими спостереженнями, декодування ПМХТ створює відчуття когнітивного дисонансу з огляду на наступні чинники. По-перше, ПМХТ – це текст, у якому вербальні та невербальні знаки утворюють гібридні сполучення, об'єднуючись різними способами, що змушує читача залучати різні півкулі головного мозку з метою декодування вербальної (активна ліва півкуля мозку) та невербальної інформації (задіяна права півкуля мозку). По-друге, відчуття когнітивного дисонансу спричинене й тим, що між вербальними та невербальними знаками не існує однозначної відповідності, оскільки те, що мають на увазі, може виходити за рамки вербального коду, як і те, що є відомим та зрозумілим, не завжди знаходить вербальне вираження. Саме тому в ПМХТ невербальні знаки часто виступають самостійними носіями імпліцитної інформації, які не лише доповнюють чи підсилюють, але часто контрастують з вербальним текстом.

Враховуючи схарактеризовані вище складні когнітивні процеси обробки вербальних та невербальних знаків, доходимо висновку, що читач змушений декодувати ПМХТ, увесь час перемикаючись з одного коду на інший, залучаючи то одну, то іншу півкулю головного мозку, зокрема різні когнітивні системи обробки візуальних даних для розпізнавання форми, кольору чи просторового розташування зображення, що утруднює процес декодування ПМХТ і вимагає певної когнітивної гнучкості. Доведемо наші спостереження на прикладах досліджуваного матеріалу (рис. 1).

Рис. 1.

Наведений фрагмент з твору М. Хеддона «The Curious Incident of the Dog in the Night-

Time» (32, 209) відображає специфіку когнітивного сприйняття дійсності наратором під час його подорожі вулицями Лондона. Кристофер Бун страждає синдромом Аспергера (форма аутизму), а такі люди схильні візуалізувати довкілля, отже у них домінує права півкуля мозку, яка відповідає за невербаліку. У Кристофера, на відміну від більшості інших людей, навколишній світ часто викликає відчуття когнітивного дисонансу: він не розуміє певних емоцій, не любить, коли його торкаються, не терпить певних кольорів тощо. Все, що Кристофер бачить довкола (вивіски, реклами, вказівні знаки), він трансформує в нескінченний ланцюг знаків: цифр, формул тощо.

Сприйняття такого тексту викликає також когнітивний дисонанс у читача, змушуючи його проявити певну когнітивну гнучкість з метою декодування прочитаного. Також завдяки взаємодії вербальних та невербальних знаків читач сприймає текст 'очима' головного персонажа, що створює ефект синестезії (з грецької 'synaesthesia' – спільне відчуття, одночасне відчуття) – факт сприйняття навколишньої реальності в інший спосіб, відмінний від більшості інших людей [28, с. 1500].

Проілюструємо специфіку взаємодії вербального і невербального кодів в оповіданні Д. Бартельмі «The Explanation» (30, 25–34) (рис. 2).

Рис. 2.

Оповідання написане у формі інтерв'ю, де чотири рази зображено чорний квадрат. Як розкривається в процесі декодування тексту, чорний квадрат уособлює машину, а саме робота-інтерв'юера. Машина запитує наратора, чи він вірить у те, що вона може допомогти змінити уряд: «Do you believe that this machine could be helpful in changing the government?». Оповідач не знає специфіки роботи цієї машини («I don't know what it is. What does it do?»). Тоді йому пропонують поглянути на неї («Well, look at it»), тобто на чорний квадрат, але оповідач слушно зауважує, що це зображення не дає йому жодних ключів для відповіді («It offers no clues»). Надалі діалог продовжується серією запитань та відповідей, що охоплюють різноманітну тематику (філософську, політичну, побутову) і не пов'язані між собою жодним логіко-змістовим зв'язком. Утретє машина прагне продемонструвати своє обличчя і

ніс («*The face, a face also serves as a lure in mate acquisition. The broad, forwardly directed nose*»), але наратор нічого не бачить окрім чорного квадрата («*I don't see that on the panel*»).

В інтерв'ю з машиною оповідач увесь час фрагментарно вплітає свої еротичні фантазії, описуючи жінку, яка поступово роздягається («*Removing the blouse*», «*Removing her jeans*», «*Removing her panties*»). Насамкінець машина знову демонструє чорний квадрат, представляючи його як свою доньку («*...show you a picture of my daughter*»), яка є абсолютним аналогом чорного квадрата – її 'батька' чи 'матері' і наратору нарешті це подобається («*Very nice*»). Інтерв'ю несподівано обривається фразою про синець на правому стегні роздягненої жінки («*There is a bruise on her thigh. The right.*»).

Декодування такого тексту викликає когнітивний дисонанс, адже, по-перше, оповідання має назву «*Пояснення*», що контрастує як з планом змісту вербального тексту, що не піддається жодному поясненню, так і планом форми та змісту невербального компонента. Чорний квадрат, який нібито демонструє машину, як живий організм з обличчям, насправді не зображає жодних деталей її зовнішнього вигляду, що могли б пролити світло на її природу та призначення.

На нашу думку, саме через відчуття когнітивного дисонансу, що спричиняє аналізований текст, який твориться не за канонами класичного текстотворення, а 'тут і тепер', автор намагається донести до читача контраст між світом 'безликої' машини та емоційним світом живої людини зі своїми власними емоціями та чуттєвими фантазіями. Отож, чорний квадрат – це знак-символ, який контрастуючи з планом змісту вербального тексту, творить нову графічну форму ПМХТ, що й визначає його новий зміст.

Наступний фрагмент з експериментального роману М. Данєлевскі *House of Leaves* (31, 440) ілюструє взаємодію вербального тексту і невербальних знаків просторової синтагматики тексту (рис. 3).

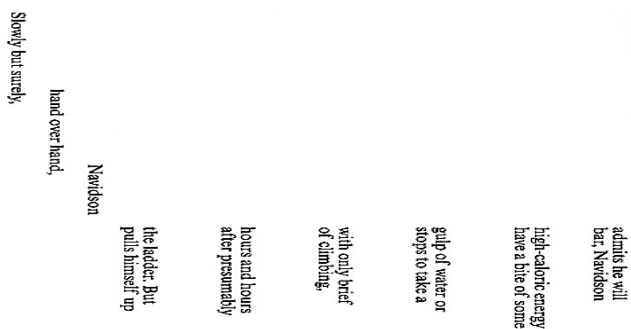

Рис. 3.

Фігурна композиція тексту завдячуючи застосуванню незаповненого текстового простору й втягуванню, створює відчуття когнітивного дисонансу, адже з метою декодування фрагменту читає, перш за все, повинен перевернути текст. Зробивши це, він за звичкою починає опрацьовувати текст послідовно згори донизу, зліва направо, однак таке прочитання, очевидно, не має сенсу. Читачеві доводиться проявити когнітивну гнучкість, залучивши обидві півкулі головного мозку, щоб збагнути, що саме невербальний код веде до розкриття змісту вербального тексту. Насправді, як тільки реципієнт зрозуміє, що форма тексту кодує драбину, яка відображає складну подорож протагоніста Уїлла Невідсона звивистими пасажами його лабіринту-будинку, то зможе прочитати текст за певною авторською схемою – не послідовно згори донизу, а навпаки. Зобразимо цю «подорож» схематично (рис. 4).

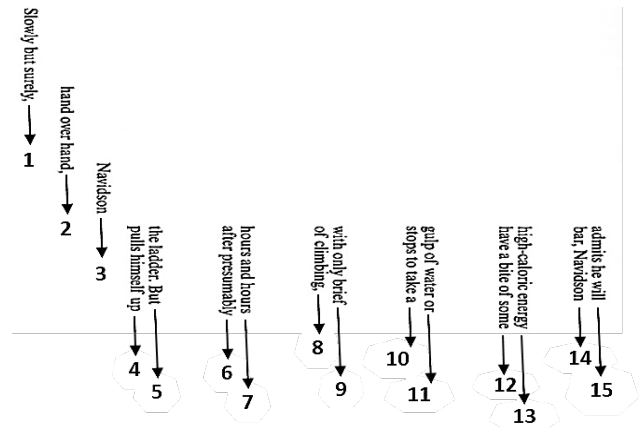

Рис. 4.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У результаті проведеного дослідження доводимо висновку, що декодування вербальних та невербальних кодів у ПМХТ, які тісно взаємодіють, – це складний багатоаспектний когнітивний процес. Прочитання полікодового тексту вимагає від читача постійного перемикавання різних ділянок кори головного мозку, що змушує його розвивати когнітивну гнучкість і сприяє формуванню візуальної грамотності. Завдяки поєднанню знаків різних семіотичних модусів ПМХТ постає текстом-образом, артефактом, зверненням на самого себе, створює відчуття когнітивного дисонансу, не має єдиного прочитання й отримує множинні шляхи інтерпретації залежно від індивідуального сприйняття читача, який мимоволі стає співавтором тексту. Дослідження ПМХТ у когнітивному руслі відкриває перспективи аналізу когнітивних процесів взаємодії вербальних та невербальних кодів у інших медіа: кінотексті, цифровому тексті тощо.

Список літератури:

1. Андрейчук Н. І. Інтерпретанта як людський чинник мовного семіозису / Н. І. Андрейчук // Мовознавство. – 2012. – № 3. – С. 65–74.
2. Білецька О. В. Графосеміотичне кодування наративної поліфонії в англomовному постмодерністському художньому тексті: дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови» / Олена Василівна Білецька. – Одеса, 2016. – 288 с.
3. Большакова Л. С. О содержании понятия «Поликодовый текст» [Электронный ресурс] / Л. С. Большакова // Вестник СамГУ. – 2008. – № 63. – Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/o-soderzhanii-ponyatiya-polikodovyyu-tekst-1>

4. Колегаєва І. М. Полімодальність відчуттів у дзеркалі полікодовості тексту, або ще раз про антропоцентризм у лінгвістиці [Електронний ресурс] / І. М. Колегаєва // Записки з романо-германської філології. – 2015. – Вип. 2. – С. 105–112. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/zrgf_2015_2_16
5. Кремень В. Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник / В. Г. Кремень, В. В. Льїн. – К.: Книга, 2005. – 528 с.
6. Adami E. Multimodality, Meaning-Making and the Issue of «Text»: An Introduction / E. Adami, G. Kress // Text & Talk. – 2014. – Vol. 34. – Issue 3. – Pp. 231–237.
7. Barthes R. Rhetoric of the Image / R. Barthes // Image-Music-Text / Ed. and trans. St. Heath. – New York: Hill and Wang, 1977. – Pp. 32–51.
8. Burmark L. Visual Literacy: What You Get is What You See / L. Burmark // Teaching Visual Literacy: Using Comic Books, Graphic Novels, Anime, Cartoons, and More to Develop Comprehension and Thinking Skills / ed. by N. Frey, D. Fisher. – Thousand Oaks: Corwin Press, 2008. – Pp. 5–25.
9. Chandler D. Biases of the Ear and Eye: «Great Divide» Theories, Phonocentrism, Graphocentrism & Logocentrism [електронний ресурс] / D. Chandler. – Режим доступу: <http://www.aber.ac.uk/media/Documents/litoral/litoral.html> – Заголовок з екрану.
10. Cherry K. Perception and the Perceptual Process [електронний ресурс] / Kendra Cherry. – Режим доступу: <http://psychology.about.com/od/sensationandperception/ss/perceptproc.htm>
11. Foss S. K. Theory of Visual Rhetoric / S. K. Foss // Handbook of Visual Communication: Theory, Methods and Media / ed. K. Smith, S. Moriarty, G. Barbatsis, K. Kenney. – Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum, 2005. – Pp. 141–52.
12. Hallet W. The Multimodal Novel: The Integration of Modes and Media in Novelistic Narration / Wolfgang Hallet // Narratology in the Age of Cross-Disciplinary Narrative Research / [ed. S. Heinen and R. Sommer]; [Narratologia: Contributions to Narrative Theory / Beiträge zur Erzähltheorie 20]. – Berlin: de Gruyter, 2009. – Pp. 129–153.
13. Halliday M. A. K. Language as social semiotic: The social interpretation of language and meaning / M. A. K. Halliday. – Maryland: University Park Press, 1978. – 256 p.
14. Harrison C. Visual Social Semiotics: Understanding How Still Images Make Meaning / C. Harrison // Technical Communication. – 2003. – Vol. 50. – No 1. – Pp. 46–60.
15. Hilligos S., Howard Th. Visual Communication: A Writer's Guide, Second Edition. Pearson Education, Inc. (Publishing as Longman Publishers.). – 2002. – 187 p.
16. Hodge R. Social Semiotics / R. Hodge, G. Kress. – Ithaca, NY: Cornell University Press, 1988. – 280 p.
17. Horton J. A. Theoretical Foundations of Visual Literacy / J. A. Horton // Communication and Learning in Visual Literacy: A Spectrum of Visual Learning / [ed. D. M. Moore, F. M. Dwyer]. – Educational Technology Publications, 1994. – Pp. 5–31.
18. Kraemer D. J. M., Rosenberg L. M., Thompson-Schill Sh. L. The Neural Correlates of Visual and Verbal Cognitive Styles // Journal of Neuroscience. – 2009. – № 29(12). – Pp. 3792–3798.
19. Kress G., Van Leeuwen T. Reading Images – The Grammar of Visual Design / G. Kress, T. Van Leeuwen. – London: Routledge, 1996. – 304 p.
20. Page R. New Perspectives on Narrative and Multimodality / Ruth Page. – Routledge, 2009. – 242 p.
21. Paivio A., Sadoski M. Imagery and Text: A Dual Coding Theory of Reading and Writing. – Routledge, 2013. – 165 p.
22. Parsa A. F. Visual Semiotics: How Still Images Mean? Interpreting Still Images by Using Semiotic Approaches [електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу: <https://www.scribd.com/document/270665974/Visual-Semiotics-How-Still-Images-Mean>
23. Serafini F. Expanding Perspectives for Comprehending Visual Images in Multimodal Texts / Frank Serafini // Journal of Adolescent & Adult Literacy. – 2011. – No. 54(5). – Pp. 342–350.
24. Vacche A. D. The Visual Turn: Classical Film Theory and Art History / A. D. Vacche. – Rutgers University Press, 2003. – 279 p.
25. Walsh M. Reading visual and multimodal texts: how is «reading» different? [Електронний ресурс] / M. Walsh. – Режим доступу: http://www.decd.sa.gov.au/northernadelaide/files/links/Reading_multimodal_texts.pdf
26. Wyer R. S. Jr., Jiang Y., Hung I. W. Visual and Verbal Information Processing in a Consumer Context: Further Considerations // Journal of Consumer Psychology. – 2008. – № 18(4). – Pp. 276–280.
27. Фалікман М. Конфлікти в гештальтпсихології [електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://postnauka.ru/faq/69883>
28. Oxford Advanced Learner's Dictionary (International Student's Edition) / A. S. Hornby. – Oxford: Oxford University Press, 2010. – 1952 p.
29. Brain Facts. A Primer on the Brain and Nervous System. – Society for Neuroscience, 2005. – 63 p.
30. Barthelme D. The Explanation. In Forty Stories. – Penguin Books. – 2005. – Pp. 24–34.
31. Danielewski M. Z. House of Leaves / M. Z. Danielewski. – Pantheon: Random House, 2000. – 709 p.
32. Haddon M. The Curious Incident of the Dog in the Night Time / Mark Haddon. – Vintage, 2004. – 272 p.

Билецкая Е.В.

Дрогобычский государственный педагогический университет
имени Ивана Франко

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ВЕРБАЛЬНЫХ И НЕВЕРБАЛЬНЫХ КОДОВ В ПОСТМОДЕРНИСТСКОМ МУЛЬТИМОДАЛЬНОМ ХУДОЖЕСТВЕННОМ ТЕКСТЕ: КОГНИТИВНЫЙ АСПЕКТ

Аннотация

В статье рассматривается взаимодействие вербальных и невербальных кодов в постмодернистском мультимодальном художественном тексте. Особое внимание уделяется когнитивным процессам декодирования поликодового текста сквозь призму визуальной семиотики. Установлено, что благодаря взаимодействию знаков вербальных и невербальных семиотических модусов, восприятие постмодернистского мультимодального художественного текста вызывает когнитивный диссонанс, а в процессе его декодирования читатель обязан проявлять когнитивную гибкость, задействовав разные полушария головного мозга.

Ключевые слова: постмодернистский мультимодальный художественный текст, поликодовость, когнитивные механизмы декодирования, когнитивный диссонанс, когнитивная гибкость.

Biletska O.V.

Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

INTERACTION OF VERBAL AND NON-VERBAL CODES IN POSTMODERN MULTIMODAL FICTION TEXT: COGNITIVE ASPECT

Summary

The article highlights the interplay of verbal and non-verbal codes in the postmodern multimodal fiction text. Special attention is paid to the cognitive mechanisms of decoding the polycode text through the prism of visual semiotics. The author draws the conclusion that, due to the interplay of verbal and non-verbal signs, perception of the postmodern multimodal text is a complex cognitive process that causes cognitive dissonance in the reader. Consequently, in order to interpret the postmodern multimodal fiction text, the reader should constantly balance between the two different hemispheres of the brain thus developing cognitive flexibility.

Keywords: postmodern multimodal fiction text, multiple coding, cognitive mechanisms of decoding, cognitive dissonance, cognitive flexibility.